

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ: ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑ ΤΩΝ ΠΟΙΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ

Για την πλήρη κατανόηση της οργάνωσης των ποινικών δικαστηρίων προαπαιτείται η κατανόηση της έννοιας της ποινικής δικαιοδοσίας. Κατά το άρθρο 96 παρ.1 του Συντάγματος, ως ποινική δικαιοδοσία ορίζεται η τιμωρία των εγκλημάτων και η λήψη όλων των μέτρων που προβλέπουν οι ποινικοί νόμοι*1. Διακρίνεται μάλιστα σε τακτική ή κοινή, ειδική ποινική και εξαιρετική.

Α. Τακτική ή κοινή ονομάζεται η δικαιοδοσία των ποινικών δικαστηρίων να εκδικάζουν όλα τα εγκλήματα, ανεξάρτητα από τα πρόσωπα των φερόμενων ως δραστών τους. τέτοια δικαιοδοσία ασκούν τα αναφερόμενα στα άρθρα 1 παρ.1 και 4 παρ.1 του ΚΟΔΚΔΛ δικαστήρια: Το Πταισματοδικείο, το Μονομελές Πλημμελειοδικείο, το Τριμελές Πλημμελειοδικείο, το Τριμελές Εφετείο, το Πενταμελές Εφετείο, το Μικτό Ορκωτό Δικαστήριο και το Μικτό Ορκωτό Εφετείο.

Β. Ειδική ποινική ονομάζεται η δικαιοδοσία των δικαστηρίων που ορίζονται ειδικά στο Σύνταγμα για να δικάζουν τα εγκλήματα ορισμένων προσώπων (λ.χ. Υπουργών) ή κατηγοριών προσώπων (Στρατιωτικών). Τέτοια δικαιοδοσία ασκούν τα αναφερόμενα αντίστοιχα στα άρθρα 96 παρ.3,4 Σ. και 86 Σ. ειδικά ποινικά δικαστήρια: Τα δικαστήρια ανηλίκων, τα Στρατιωτικά Δικαστήρια και το Ειδικό Δικαστήριο του άρθρου 86 Σ.

Γ. Εξαιρετική ποινική είναι η δικαιοδοσία των δικαστηρίων που συστήνονται από τη Βουλή ύστερα από πρόταση της Κυβέρνησης σε περιπτώσεις πολέμου, επιστράτευσης εξ' αιτίας εξωτερικών κινδύνων ή άμεσης απειλής της εθνικής ασφάλειας καθώς και σε περίπτωση εκδήλωσης ενόπλου κινήματος για την ανατροπή του δημοκρατικού πολιτεύματος (άρθρο 48 παρ.1 Σ.). Τα δικαστήρια αυτά δικάζουν τα εγκλήματα που προβλέπονται στα άρθρα 4 και 5 παρ.1,2 του ν.566/1977''περί καταστάσεως πολιορκίας''.

*1.Ωστόσο,επιτρέπεται η άσκηση ποινικής δικαιοδοσίας από μη ποινικά δικαστήρια σε 2 περιπτώσεις που ορίζονται ειδικά στην παρ.2 του άρθρου 96 Σ..Μπορεί δηλ. με νόμο:α)να ανατεθεί και σε αρχές που ασκούν αστυνομικά καθήκοντα η εκδίκαση αστυνομικών παραβάσεων που τιμωρούνται με πρόστιμο,β)να ανατεθεί σε αρχές αγροτικής ασφάλειας η εκδίκαση των σχετικών με τους αγρούς πταισμάτων και των ιδιωτικών διαφορών που απορρέουν από αυτά.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ:**ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΠΟΙΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ**

Ανάλογα προς τη ποινική δικαιοδοσία διακρίνονται τα ποινικά δικαστήρια σε:

- Α.Τακτικά
- Β.Ειδικά ποινικά και
- Γ.Εξαιρετικά ποινικά

♦ Αξίζει να επισημανθεί ότι το Σύνταγμά μας απαγορεύει στο άρθρο 8 τη σύσταση δικαστικών επιτροπών και έκτακτων δικαστηρίων,αφού ως ad hoc συνιστώμενα καταστρατηγούν την αρχή της αμεροληψίας των δικαστών.

1. ΤΑ ΤΑΚΤΙΚΑ ΠΟΙΝΙΚΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ

Σύμφωνα με τα άρθρα 1παρ.1 και 4παρ.1ΚΟΔ.τακτική ή κοινή ποινική δικαιοδοσία ασκούν τα ακόλουθα ποινικά δικαστήρια :Το Πταισματοδικείο ,το Μονομελές Πλημμελειοδικείο ,το Τριμελές Πλημμελειοδικείο ,το Μικτό Ορκωτό Δικαστήριο ,το Μικτό Ορκωτό Εφετείο,το Τριμελές Εφετείο και το Πενταμελές Εφετείο .

Α. Πταισματοδικείο

Συγκροτείται από έναν πταισματοδίκη, ο οποίος αν απουσιάζει ή κωλύεται αναπληρώνεται από τον Πταισματοδίκη που ορίζει ο πρόεδρος του Πολυμελούς Πρωτοδικείου της περιφέρειας του Πταισματοδικείου(άρθρο 5 παρ.1 ΚΟΔ).

Σε περιπτώσεις αδυναμίας συγκρότησης του Πταισματοδικείου προβλέπεται ως προσωρινή λύση η εκδίκαση των υποθέσεων ορισμένων δικασίμων από Πρωτοδική δικαστή της ίδιας περιφέρειας(άρθρα 6παρ. 1 και 15 ΚΟΔ.).

Κατηγορούσα αρχή στο Πταισματοδικείο είναι ο δημόσιος κατήγορος που ορίζεται για τον σκοπό αυτό.Αν πάντως σύμφωνα με την εξαίρεση του άρθρου 27 παρ.2 εδ. Β΄ και γ΄ ΚΠΔ, η άσκηση της ποινικής δίωξης ανατεθεί με προεδρικό διάταγμα στον Πταισματοδική ,το Πταισματοδικείο συγκροτείται χωρίς να παρίσταται δημόσιος κατήγορος . Το Πταισματοδικείο δικάζει τα πταίσματα ,εκτός από εκείνα που ανήκουν αφ΄ενός στην αρμοδιότητα του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου λόγω της ιδιάζουσας δωσιδικίας των προσώπων του άρθρου 112 παρ. 2 ΚΠΔ και αφετέρου στην αρμοδιότητα του Μονομελούς δικαστηρίου ανηλίκων κατά το άρθρο 113 παρ. 1 Α στοιχ. Β΄ ΚΠΔ.

Β΄. Μονομελές Πλημμελειοδικείο

Συντίθεται από πρόεδρο Πρωτοδικών που δικάζει ως μόνος Πλημμελειοδίκης ή από ένα Πρωτοδική (Πλημμελειοδίκη), που ορίζεται κάθε τρίμηνο από την ολομέλεια του δικαστηρίου σύμφωνα με το άρθρο 6 ΚΠΔ.

Κατηγορούσα αρχή στο Μονομελές Πλημμελειοδικείο είναι Εισαγγελέας Πλημμελειοδικών ή Αντιεισαγγελέας Πλημμελειοδικών ή Εισαγγελικός Πάρεδρος.

Η διακιοδοσία του Μονομελούς Πλημμελειοδικείου ορίζεται στο άρθρο 114 ΚΠΔ (όπως τροποποιήθηκε με τον ν.3160/2003),σύμφωνα με το οποίο το δικαστήριο αυτό δικάζει :

ι .Ως πρωτοβάθμιο δικαστήριο ,τα πλημμελήματα για τα οποία απειλείται στο νόμο φυλάκιση με ελάχιστο όριο κατώτερο των τριών μηνών ή χρηματική ποινή ή και οι δυο ποινές,εκτός από α) εκείνα που υπάγονται στην αρμοδιότητα των μικτών ορκωτών δικαστηρίων και των εφετείων καθώς και τα συναφή με αυτά(άρθρα 109 ,111,128),β)εκείνα που υπάγονται στην αρμοδιότητα του δικαστηρίου των ανηλίκων ,γ)εκείνα που τελούνται δια του τύπου και δ) εκείνα των άρθρων 142

,145,147,149,153,154,156,158,159,160,202,203,221,225,247,251,259,266,269,271,278,286,288,290,300,314,328,390 και 397.

ii. Ως πρωτοβάθμιο δικαστήριο, τα πλημμελήματα που αναφέρονται ρητά στο άρθρο 114 παρ.1 ΒΚΠΔ, τα οποία παρότι απειλούνται με ποινή φυλάκισης μεγαλύτερη των δυο ετών υπάγονται για λόγους αποσυμφόρησης της ύλης του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου στο Μονομελές.

iii. Ως δευτεροβάθμιο δικαστήριο τις εφέσεις κατά των αποφάσεων του Πταισματοδικείου, καθώς και κατά των αποφάσεων που εκδίδονται από το Ειρηνοδικείο, όταν αυτό δικάζει τα αυτόφωρα πταίσματα που τελούνται στο ακροατήριό του .

γ'. Τριμελές πλημμελειοδικείο

Αποτελείται από τρεις τακτικούς δικαστές και ειδικότερα από τον πρόεδρο Πρωτοδικών και δυο Πρωτοδίκες (πλημμελειοδίκες). Όταν είναι αδύνατη αυτή η σύνθεση επιτρέπεται σύμφωνα με το άρθρο 5 ΚΠΔ η αναπλήρωση ενός μόνο δικαστή από πάρεδρο Πρωτοδίκη ή από Πταισματοδίκη ή Ειρηνοδίκη .

Κατηγορούσα αρχή είναι Εισαγγελέας ή Αντιεισαγγελέας Πλημμελειοδικών.

Στην δικαιοδοσία του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου ανήκει η εκδίκαση των Πλημμελημάτων, των Πταισμάτων και των Εφέσεων που αναφέρονται στο άρθρο 112 ΚΠΔ. Ειδικότερα, το Τριμελές δικαστήριο Πλημμελειοδικών δικάζει :

i. Ως Πρωτοβάθμιο δικαστήριο, τα Πλημμελήματα που τιμωρούνται με φυλάκιση άνω των δυο ετών, εκτός από όσα ανήκουν στην αρμοδιότητα των μικτών ορκωτών δικαστηρίων, του δικαστηρίου των εφετών (τριμελές εφετείο) του μονομελούς πλημμελειοδικείου και του δικαστηρίου ανηλίκων .

i.i Ως πρωτοβάθμιο δικαστήριο, τα πταίσματα των προσώπων ιδιάζουσας ή ειδικής δωσιδικίας. Ως τέτοια να δικάζονται από ανώτερα των συνήθως αρμοδίων δικαστήρια και άρα με μεγαλύτερες εγγυήσεις αντικειμενικής κρίσης είναι :α) αρχιερείς, οι νομάρχες και οι υπερνομάρχες, οι δικηγόροι, οι δικαστές όλων των κλάδων δικαιοσύνης συμπεριλαμβανομένων των παρέδρων και επιτροπών καθώς και οι εισαγγελείς όπως

ορίζονται όλοι οι ανωτέρω των παρ.2 του άρθρου 112 ΚΠΔ ,β) τα μέλη της κυβέρνησης και οι υφυπουργοί, για τα πταίσματα που είναι άσχετα με τα δημόσια καθήκοντά τους, γ) οι συμβολαιογράφοι και δ) οι αξιωματικοί από το βαθμό του υπαστυνόμου και άνω της Ελληνικής Αστυνομίας.

ι.ν.Ως δευτεροβάθμιο δικαστήριο, τις εφέσεις κατά των αποφάσεων των Μονομελών πλημμελειοδικείων.

δ'. Μικτο ορκωτο δικαστηριο .

Συγκροτείται ,στην έδρα κάθε Πρωτοδικείου ,από 7 μέλη και ειδικότερα από τον Πρόεδρο Πρωτοδικών ή τον Αναπληρωτή του ,δυο Πρωτοδίκες (πλημμελειοδίκες) και 4 ενόρκους .

Αν είναι αδύνατη η συγκρότηση του ΜΟΔ ο πρόεδρος Εφετών ή ο Δικαστής ή το όργανο που διευθύνει το εφετείο παραγγέλλει να μεταβούν για την σύνθεση ορισμένων δικασίμων όσοι από τους υπηρετούντες στην περιφέρεια του εφετείου Πρωτοδίκες κρίνονται αναγκαίοι.

Οι ένορκοι προέρχονται από όλους τους Έλληνες πολίτες που κατοικούν ή διαμένουν μόνιμα στην έδρα του Πρωτοδικείου συγκρότησης του ΜΟΔ ,συμπεριλαμβανομένων και των υπηρετούντων δημοσίων, πολιτικών ,δημοτικών ή κοινοτικών υπαλλήλων ή υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ, εφόσον διαθέτουν τα ακόλουθα ελάχιστα προσόντα:α) είναι ηλικίας μεταξύ τριάντα και εβδομήντα ετών ,β)έχουν απολυτήριο στοιχειώδους εκπαίδευσης και γ) απολαμβάνουν τα πολιτικά τους δικαιώματα (άρθρο 379 ΚΠΔ).

Κατηγορούσα αρχή στο ΜΟΔ είναι εισαγγελέας ή αντιεισαγγελέας εφετών ,ο οποίος προσδιορίζει και τις υποθέσεις .Μπορεί όμως και να αναθέτει,σύμφωνα με το άρθρο 8παρ.4 ΚΠΔ ,σε εισαγγελέα ή αντιεισαγγελέα πρωτοδικών (πλημμελειοδικών)να εκτελεί καθήκοντα εισαγγελέα στα ΜΟΔ της έδρας και της περιφέρειάς του.

Στην δικαιοδοσία του ΜΟΔ ανήκει η εκδίκαση κακουργημάτων και πλημμελημάτων που αναφέρονται στα άρθρα 97 Σ. και 109 ΚΠΔ.Ειδικότερα το ΜΟΔ δικάζει αποκλειστικά σε πρώτο βαθμό :

ι. Τα κακουργήματα ,εκτός από εκείνα που ανήκουν στην αρμοδιότητα των τριμελών εφετείων κακουργημάτων .Από την διατύπωση αυτή συνάγεται ότι η γενική αρμοδιότητα εκδίκασης των κακουργημάτων εναποτίθεται στα ΜΟΔ.

ι.ι. Τα πολιτικά πλημμελήματα .

ε΄. Μικτο ορκωτο εφετειο

Συγκροτείται στην έδρα κάθε εφετείου από 7 μέλη και ειδικότερα από τον πρόεδρο εφετών ή τον αναπληρωτή του, δυο εφέτες και 4 ενόρκους.

Αν είναι αδύνατη η συγκρότηση των ΜΟΕ Δωδεκανήσου ,Κέρκυρας,Ιωαννίνων ,Ναυπλίου ,Πατρών ,Κρήτης, Αιγαίου ,Λάρισας ,Θράκης και τέλος Δυτικής Μακεδονίας ο δικαστής που διευθύνει το εφετείο Αθηνών για τα 5 πρώτα του Πειραιά για τα δυο επόμενα και της Θεσσαλονίκης για τα τρία τελευταία παραγγέλλει να μεταβούν για τη σύνθεση ορισμένων δικασίμων όσοι εφέτες χρειάζονται .Αλλιώς δημιουργείται απόλυτη ακυρότητα λόγω κακής σύνθεσης του δικαστηρίου.

Οι ένορκοι προέρχονται από όλους τους Έλληνες πολίτες που κατοικούν ή διαμένουν μόνιμα στην έδρα του Πρωτοδικείου συγκρότησης του ΜΟΕ συμπεριλαμβανομένων και των υπηρετούντων δημοσίων ,πολιτικών ,δημοτικών ή κοινοτικών υπαλλήλων ή υπάλληλων Ν.Π.Δ.Δ, εφόσον διαθέτουν τα ακόλουθα ελάχιστα προσόντα :α)είναι μεταξύ 40 και 70 ετών ,β)έχουν απολυτήριο γυμνασίου παλαιού τύπου ή λυκείου και γ)απολαμβάνουν τα πολιτικά τους δικαιώματα .

Κατηγορούσα αρχή στο ΜΟΕ είναι εισαγγελέας ή αντεισαγγελέας εφετών ,ο οποίος προσδιορίζει και τις υποθέσεις .Στην δικαιοδοσία του ΜΟΕ ανήκει η εκδίκαση των εφέσεων κατά των αποφάσεων που εκδίδουν τα Μικτά Ορκωτά Δικαστήρια (ΜΟΔ),ανεξάρτητα από το χαρακτήρα των εγκλημάτων ως κακουργημάτων ή πολιτικών πλημμελημάτων .

στ΄. Τριμελες εφετειο

Συγκροτείται στην έδρα του εφετείου από τον πρόεδρο εφετών ή τον αναπληρωτή του και δυο εφέτες. Αν είναι αδύνατη αυτή η σύνθεση επιτρέπεται η αναπλήρωση ενός μόνο εφέτη από

προέδρους πρωτοδικών ή από πλημμελειοδίκες που έχουν τουλάχιστον πενταετή υπηρεσία στη θέση αυτή. Στην περίπτωση που παραμένει αδύνατη η συγκρότηση ενός εκ των εφετείων Δωδεκανήσου, Κέρκυρας, Ιωαννίνων, Ναυπλίου, Πατρών, Κρήτης, Αιγαίου, Λάρισας, Θράκης και Δ.Μακεδονίας, ο δικαστής που διευθύνει το εφετείο Αθηνών για τα 5 πρώτα του Πειραιά για τα δυο επόμενα και της Θεσσαλονίκης για τα τρία τελευταία παραγγέλλει να μεταβούν από το εφετείο για τη σύνθεση ορισμένων δικασίμων όσοι εφέτες χρειάζονται. Η αναπλήρωση δικαστών με οποιονδήποτε άλλο τρόπο δημιουργεί απόλυτη ακυρότητα λόγω κακής σύνθεσης του δικαστηρίου. Ίδια διαδικασία προβλέπεται και για τη συγκρότηση των αντίστοιχων τριμελών συμβουλίων εφετών. Αν ο πρόεδρος προβλέπει ότι κάποια δίκη θα διαρκέσει πολύ μπορεί να προσλάβει έως δυο συμπαραδρεύοντες δικαστές για να αναπληρώσουν αυτούς που θα έχουν τυχόν κώλυμα κατά την διάρκεια της δίκης. Σε περίπτωση κωλύματος του προέδρου την προεδρεία αναλαμβάνει ο αρχαιότερος μεταξύ αυτών που απομένουν, ανάμεσα στους οποίους συμπεριλαμβάνεται και οι συμπαραδρεύοντες δικαστές. Κατηγορούσα αρχή είναι ο εισαγγελέας ή αντεισαγγελέας εφετών.

Στην δικαιοδοσία του τριμελούς εφετείου ανήκει η εκδίκαση αφ' ενός μεν των κακουργημάτων που δεν ανήκουν στο μικτό ορκωτό δικαστήριο, αλλά και των πλημμελημάτων που διαπράττουν τα πρόσωπα ιδιάζουσας δωσιδικίας, αφετέρου δε των εφέσεων, όπως αναφέρεται αναλυτικά στο άρθρο 111 ΚΠΔ. Ειδικότερα το τριμελές εφετείο δικάζει:

ι. Ως πρωτοβάθμιο δικαστήριο, τα κακουργήματα που απαριθμούνται στο άρθρο 111 παρ. 1-3 και 5-6 ΚΠΔ (νόμισμα, υπομνήματα, ιδιοκτησία, απιστία, υπεξαίρεση, πειρατεία, ασφάλεια της σιδηροδρομικής ή υδάτινης συγκοινωνίας ή της αεροπλοΐας).

ι.ι. Ως πρωτοβάθμιο δικαστήριο, τα εγκλήματα της δόλιας χρεωκοπίας ανωνύμων εταιρειών και τραπεζών.

ι.ι.ι. Ως πρωτοβάθμιο δικαστήριο, τα κακουργήματα τα οποία έχουν υπαχθεί με ειδικούς ποινικούς νόμους στην δικαιοδοσία του.

ι.ν. Ως πρωτοβάθμιο δικαστήριο ,τα πλημμελήματα των προσώπων ιδιάζουσας δωσιδικίας .Κατ' εξαίρεση ωστόσο τα πλημμελήματα της εξύβρισης ή δυσφήμισης μέλους του συνεδριάζοντος δικαστηρίου που τελούνται από τα εν λόγω πρόσωπα ιδιάζουσας δωσιδικίας δικάζονται αμέσως από το ίδιο δικαστήριο, το οποίο συγκροτείται όμως υποχρεωτικά από άλλους δικαστές ,ενώ η σχετική έγκληση υποβάλλεται με δήλωση και καταχωρίζεται στα πρακτικά.

ν. Ως δευτεροβάθμιο δικαστήριο ,τις εφέσεις κατά των αποφάσεων του τριμελούς πλημμελειοδικείου και κατά των αποφάσεων που εκδίδονται από το πολυμελές πρωτοδικείο στην περίπτωση του άρθρου 116 παρ.1 ΚΠΔ .

ζ'. Πενταμελες εφετειο

Συγκροτείται στην έδρα του εφετείου από τον πρόεδρο εφετών ή τον αναπληρωτή του και 4 εφέτες. Αν είναι αδύνατη αυτή η σύνθεση ,επιτρέπεται η αναπλήρωση δυο το πολύ εφετών από προέδρους πρωτοδικών ή από πλημμελειοδίκες που έχουν τουλάχιστον 5ετή υπηρεσία στη θέση αυτή.

Αν δεν υπάρχει ή απουσιάζει ή κωλύεται ο πρόεδρος εφετών αναπληρώνεται από άλλο δικαστή της ίδιας σύνθεσης ή του ίδιου δικαστηρίου(άρθρο 5παρ. 1 Α γ' ΚΟΔ). Στην περίπτωση που παραμένει αδύνατη η συγκρότηση ενός εκ των εφετείων Δωδεκανήσου, Κέρκυρας,Ιωαννίνων, Ναυπλίου ,Πατρών ,Κρήτης, Αιγαίου,Λάρισας ,Θράκης και Δ.Μακεδονίας, ο δικαστής που διευθύνει το εφετείο Αθηνών για τα 5 πρώτα του Πειραιά για τα δυο επόμενα και της Θεσσαλονίκης για τα τρία τελευταία παραγγέλνει να μεταβούν από το εφετείο για τη σύνθεση ορισμένων δικασίμων όσοι εφέτες χρειάζονται. Η αναπλήρωση δικαστών με οποιονδήποτε άλλο τρόπο δημιουργεί απόλυτη ακυρότητα λόγω κακής σύνθεσης του δικαστηρίου. Ίδια διαδικασία προβλέπεται και για τη συγκρότηση των αντίστοιχων πενταμελών συμβουλίων εφετών.Περαιτέρω ,όπως ακριβώς στην περίπτωση του τριμελούς εφετείου έτσι και στο πενταμελές, αν ο πρόεδρος προβλέπει ότι κάποια δίκη θα διαρκέσει πολύ μπορεί να προσλάβει έως δυο συμπαραεδρεύοντες δικαστές για να

αναπληρώσουν αυτούς που θα έχουν τυχόν κώλυμα κατά την διάρκεια της δίκης. Σε περίπτωση κωλύματος του προέδρου την προεδρεία αναλαμβάνει ο αρχαιότερος μεταξύ αυτών που απομένουν, ανάμεσα στους οποίους συμπεριλαμβάνεται και οι συμπαραδρεύοντες δικαστές. Κατηγορούσα αρχή είναι ο εισαγγελέας ή αντεισαγγελέας εφετών. Το πενταμελές εφετείο δικάζει τις εφέσεις κατά των αποφάσεων των τριμελών εφετείων, όπως προβλέπεται ειδικότερα στο άρθρο 111 παρ.8 και 499 εδ.στ' ΚΠΔ. Αυτονόητο είναι ότι αν η έφεση στρέφεται κατά απόφασης του τριμέλους εφετείου πλημμελημάτων (άρθρο 111 παρ.7), αρμόδιο για την εκδίκασή της παραμένει το πενταμελές εφετείο.

2.ΤΑ ΕΙΔΙΚΑ ΠΟΙΝΙΚΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ (σύνθεση και υλική αρμοδιότητα).

Τα ποινικά δικαστήρια που ασκούν σύμφωνα με τα άρθρα 96 παρ.3 και 5 Σ.και 86 Σ. ειδική ποινική δικαιοδοσία είναι αφενός μεν τα δικαστήρια ανηλίκων και τα στρατιωτικά δικαστήρια αφετέρου δε το ΑΕΔ.

Α. ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ ΑΝΗΛΙΚΩΝ.

Ως δικαστήρια ανηλίκων προβλέπονται και λειτουργούν ,σύμφωνα με τον ΚΟΔΚΔΔ,το μονομελές δικαστήριο ανηλίκων,το τριμελές δικαστήριο ανηλίκων και το τριμελές εφετείο ανηλίκων.

α) Μονομελές δικαστήριο ανηλίκων

Συγκροτείται από τον δικαστή ανηλίκων, δηλαδή από έναν πρωτοδίκη σε κάθε πρωτοδικείο με ειδικές κατά προτίμηση γνώσεις ,ο οποίος ορίζεται μαζί με τον αναπληρωτή του δια δυο χρόνια(άρθρο 7 παρ.1 ΚΠΔ).

Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 26 ΚΟΔ που συμπληρώνει το άρθρο 7 ΚΠΔ,δικαστές ανηλίκων στα πλημμελειοδικεία ορίζονται για μια διετία ένας ή περισσότεροι πρωτοδίκες με προεδρικό διάταγμα ,το οποίο εκδίδεται με πρόταση του υπουργού της Δικαιοσύνης ύστερα από γνώμη του συμβουλίου ή του δικαστή που διευθύνει το δικαστήριο και πρόταση του οικείου εισαγγελέα εφετών.Ως δικαστές ανηλίκων προτιμώνται όσοι έχουν ειδικές γνώσεις και γνωρίζουν μια από τις γλώσσες

αγγλική ,γαλλική ,γερμανική ή ιταλική,ώστε να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις του ευαίσθητου τούτου έργου.Η θητεία τους μπορεί να ανανεώνεται με τον ίδιο τρόπο και για μια ακόμα διετία,πάντοτε όμως με την συναινεσή τους, ενώ επιτρέπεται και η αντικατάστασή τους κατά την διάρκεια της θητείας τους εξαιτίας σπουδαίου λόγου ,μετά όμως απο σύμφωνη και ειδικά αιτιολογημένη γνώμη του προέδρου και του εισαγγελέα εφετών(άρθρο 7 παρ.2 ΚΠΔ σε συνδ.με άρθρο 26 παρ.6 εδ.β΄ .ΚΟΔ.).Η δικαιοδοσία του μονομελούς δικαστηρίου ανηλίκων ορίζεται στο άρθρο 113 ΚΠΔ, σύμφωνα με το οποίο το εν λόγω δικαστήριο δικάζει:

ι.Ως πρωτοβάθμιο δικαστήριο,τις πράξεις που τελούνται από ανηλίκους, εκτός από εκείνες που δικάζονται από το τριμελές δικαστήριο ανηλίκων.

ι.ι.Ως πρωτοβάθμιο δικαστήριο τα παιίσματα που τελούνται από ανηλίκους στην έδρα του πρωτοδικείου.Εύλογα, αφού για τα παιίσματα που τελούνται από ανηλίκους εκτός της έδρας του πρωτοδικείου αρμόδιο είναι το παιισματοδικείο.

ι.ι.ι. Ως δευτεροβάθμιο δικαστήριο,τις εφέσεις κατά των αποφάσεων του παιισματοδικείου ,που δίκασε παιίσματα που τελέστηκαν από ανηλίκους εκτός της έδρας του πρωτοδικείου.

β΄)Τριμελες δικαστηριο ανηλικων

Συγκροτείται από τον δικαστή ανηλίκων και δυο κατά το δυνατό νεώτερούς του

Πρωτοδίκες, οι οποίοι ορίζονται από τον πρόεδρο πρωτοδικών.Ομοίως συγκροτείται και το αντίστοιχο συμβούλιο πλημμελειοδικών ανηλίκων κατά ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 4 παρ.1 στοιχ.ζ΄.ΚΟΔ.Η δικαιοδοσία του τριμελούς δικαστηρίου ανηλίκων ορίζεται στο άρθρο 113 παρ.1

Β΄.ΚΠΔ.,σύμφωνα με το οποίο το εν λόγω δικαστήριο δικάζει τις αξιόποινες πράξεις που τελούνται από ανηλίκους για τις οποίες ,η ποινή περιορισμού σε σωφρονιστικό κατάστημα που πρέπει να επιβληθεί σύμφωνα με τον ποινικό κώδικα είναι τουλάχιστον 5 ετών.Τα κακουργήματα των εφήβων ανηλίκων δεν δικάζονται από το μικτό ορκωτό δικαστήριο ή το τριμελές εφετείο κακουργημάτων αλλά από το ειδικώς συνεστημένο για

αυτούς τριμελές δικαστήριο ανηλίκων ,όπως επιτάσσει το άρθρο 96 παρ.3 Σ για λόγους προστασίας της ανηλικότητας.

Β΄. ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ

Συγκροτούνται σύμφωνα με το άρθρο 96παρ.5 τους, κατά πλειοψηφία από μέλη του δικαστικού σώματος των ενόπλων δυνάμεων ,περιβαλλόμενα από τις προβλεπόμενες για τους τακτικούς δικαστές συνταγματικές εγγυήσεις λειτουργικής και προσωπικής

Ανεξαρτησίας. Ως μειοψηφία μετέχουν σε αυτά στρατοδίκες της περιφέρειας του δικαστηρίου. Τέτοια δικαστήρια είναι τα στρατοδικεία, ναυτοδικεία, αεροδικεία, τα οποία δικάζουν σε πρώτο βαθμό. Στρατιωτικό δικαστήριο είναι και το αναθεωρητικό δικαστήριο ,το οποίο δικάζει σε δεύτερο βαθμό τις σχετικές εφέσεις και τις αιτήσεις αναθεώρησης .Σε όλη την επικράτεια λειτουργούν :α)πέντε στρατοδικεία με έδρα την Αθήνα, την Θεσσαλονίκη, την Ξάνθη, την Λάρισα και τα Χανιά,β)τρία αεροδικεία με έδρα την Αθήνα,την Λάρισα και τα Χανιά,γ)δυο ναυτοδικεία με έδρα τον Πειραιά και τα Χανιά και δ)ένα αναθεωρητικό δικαστήριο με έδρα την Αθήνα.

α΄. Το Τριμελές στρατοδικείο .

Συγκροτείται από τον πρόεδρο, από ένα στρατιωτικό δικαστή ή πάρεδρο και από έναν στρατοδίκη.Στην αρμοδιότητα του τριμελούς στρατοδικείου υπάγονται τα πταίσματα των στρατιωτικών και τα πλημμελήματα για τα οποία απειλείται χρηματική ποινή ή φυλάκιση μέχρι ένα έτος.

β΄.Το πενταμελές στρατοδικείο .

Συγκροτείται από τον πρόεδρο, από δυο ή τρεις στρατιωτικούς δικαστές ή από έναν ή δυο στρατιωτικούς δικαστές και ένα πάρεδρο και από ένα ή δυο στρατοδίκες.Σε περίπτωση κωλύματος του προέδρου ,προεδρεύει ο αρχαιότερος μεταξύ των τακτικών και συνπάρედρων μελών της σύνθεσης στρατιωτικός δικαστής, ανεξάρτητα από τον βαθμό του κατηγορουμένου και των στρατοδικών.Η υλική αρμοδιότητα του πενταμελούς στρατοδικείου ρυθμίζεται στο άρθρο 198

παρ.1 ΣΠΚ, σύμφωνα με το οποίο το εν λόγω δικαστήριο δικάζει τα πλημμελήματα των στρατιωτικών για τα οποία απειλείται ποινή φυλάκισης άνω του έτους καθώς και τα κακουργήματα.

γ'.) Το αναθεωρητικό δικαστήριο

Δικάζει με τριμελή ή πενταμελή σύνθεση, στην οποία μετέχουν ο πρόεδρος και αναλόγως δυο ή τέσσερις στρατιωτικοί δικαστές. Συγκροτείται λοιπόν αποκλειστικά από μέλη του δικαστικού σώματος των ενόπλων δυνάμεων. Αυτόνητο είναι ότι στις συνεδριάσεις στο ακροατήριο παρίσταται ο εισαγγελέας του αναθεωρητικού δικαστηρίου καθώς και ο δικαστικός γραμματέας. Με τριμελή σύνθεση δικάζει τις εφέσεις κατά των αποφάσεων των τριμελών στρατοδικείων και με 5μελή σύνθεση τις εφέσεις κατά των αποφάσεων των 5μελών στρατοδικείων και τις αιτήσεις αναθεώρησης. Στη δικαιοδοσία των στρατιωτικών δικαστηρίων υπάγονται, σύμφωνα με το άρθρο 193 ΣΠΚ όσοι είναι στρατιωτικοί κατά το χρόνο τέλεσης της πράξης καθώς και οι αιχμάλωτοι πολέμου. Ρητά εξαιρούνται τα ακόλουθα εγκλήματα:

Τα μη στρατιωτικά εγκλήματα που διαπράττουν οι στρατιωτικοί κατά την διάρκεια της άδειας, αργίας ή διαθεσιμότητας, όταν αυτές υπερβαίνουν τους 3 μήνες ή κατά την διάρκεια της λιποταξίας. Ως στρατιωτικό έγκλημα ορίζεται και είναι κάθε πράξη που προβλέπεται και τιμωρείται από το ΣΠΚ. Ομοίως ως στρατιωτικοί θεωρούνται οι αξιωματικοί και οι οπλίτες του στρατού ξηράς, του ναυτικού, της αεροπορίας, του λιμενικού σώματος και του σώματος φαροφυλάκων. Ως στρατιωτικοί θεωρούνται επίσης και οι αξιωματικοί αδελφές νοσοκόμοι των ενόπλων δυνάμεων, οι ημεδαποί και αλλοδαποί μαθητές των ελληνικών στρατιωτικών σχολών αλλά και όσοι ιδιώτες υπηρετούν στα ΤΕΑ αποκλειστικά κατά τις ώρες της υπηρεσίας τους.

ι'.) Τα πλημμελήματα και πταίσματα που διαπράττουν οι στρατιωτικοί στο ακροατήριο οποιουδήποτε κοινού ποινικού δικαστηρίου, αν αυτά δικαστούν αμέσως σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 116 και 117 ΚΠΔ.

- .ι.ι)Οι παραβάσεις των νόμων για την διεξαγωγή δημοσίων εκλογών ή δημοψηφίσματος.
- ι.ι.ι.)Τα εγκλήματα της αυταπάτης, πειρατείας και μονομαχίας καθώς και τα εγκλήματα που τελούνται στη διάρκεια της μονομαχίας .
- ι.ν.)Οι παραβάσεις που προβλέπονται στις διατάξεις του τελωνειακού και δασικού κώδικα και των νόμων περί θήρας και αλιείας.
- ν.)Οι παραβάσεις των φορολογικών νόμων και του αγορανομικού κώδικα ,εκτός από αυτές που προβλέπονται στο άρθρο 154ΣΠΚ.
- ν.ι.)Τα κακουργήματα και τα πλημμελήματα που υπάγονται με ειδικούς νόμους στην αρμοδιότητα των εφετείων .
- ν.ι.ι)Τα εγκλήματα που διαπράττουν οι στρατιωτικοί σε βάρος οργάνων της Ελληνικής Αστυνομίας κατά την εκτέλεση των αστυνομικών καθηκόντων τους ή για λόγους που έχουν σχέση με αυτά .Επομένως μπορεί να προκύψει ότι τα στρατιωτικά δικαστήρια δικάζουν κατά κανόνα όλα τα εγκλήματα των προσώπων ,τα οποία κατά το χρόνο της τέλεσης του εγκλήματος (και όχι κατά το χρόνο εκδίκασης του)είχαν την ιδιότητα του στρατιωτικού .

Γ΄.) ΤΟ ΕΙΔΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 86Σ.

Συγκροτείται για κάθε υπόθεση από 7 μέλη του Αρείου Πάγου και 6 μέλη του Συμβουλίου επικρατείας που κληρώνονται μαζί με τα αναπληρωματικά τους μέλη από τον πρόεδρο της Βουλής σε δημόσια συνεδρίαση ,μετά την άσκηση της σχετικής ποινικής δίωξης από την Βουλή. Η κλήρωση γίνεται μεταξύ των μελών των δυο ανωτάτων αυτών δικαστηρίων αφενός του Αρείου Πάγου και αφετέρου του συμβουλίου Επικρατείας που έχουν διορισθεί ‘η προαχθεί στον βαθμό που κατέχουν πριν την υποβολή πρότασης για άσκηση της ποινικής δίωξης σε βάρος του πολιτικού προσώπου ,από το σχετικό κατάλογο που αποστέλλεται στον πρόεδρο της Βουλής από τον Υπουργό της Δικαιοσύνης .Ως πρόεδρος του ειδικού δικαστηρίου ορίζεται ο ανώτερος σε βαθμό δικαστής από τα μέλη του Αρείου Πάγου

που κληρώθηκαν και μεταξύ ομοιοβάθμων δικαστών ο αρχαιότερος. Σύμφωνα με το άρθρο 86 παρ. 4 του Σ. 2001 καθήκοντα εισαγγελέα ασκεί στο Ειδικό Δικαστήριο και στο λειτουργούν στο πλαίσιο του δικαστικό συμβούλιο ένα από τα μέλη της εισαγγελίας του Αρείου Πάγου το οποίο κληρώνεται μαζί με τον αναπληρωτή του. Η αρμοδιότητα του ειδικού δικαστηρίου εκτείνεται στην εκδίκαση των συγκεκριμένων εγκλημάτων του Προέδρου της Δημοκρατίας και των μελών της κυβέρνησης και υφυπουργών, τα οποία καθορίζονται από το Σύνταγμα και τους σχετικούς νόμους(Ν.265/1976περι της ευθύνης του προέδρου της Δημοκρατίας ,Ν.3126/2003ποινική ευθύνη των Υπουργών.)Ειδικότερα το εν λόγω δικαστήριο δικάζει :

ι)Τα πραττόμενα από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας εγκλήματα της εσχάτης προδοσίας και της εκ προθέσεως παραβίασης του Συντάγματος κατά την άσκηση των καθηκόντων του.

ί.ι)Τα πλημμελήματα ή κακουργήματα, τα οποία τελούνται από Υπουργό κατά την άσκηση των καθηκόντων του ,ακόμα και αν ο φερόμενος ως υπαίτιος έχει παύσει να έχει την υπουργική ιδιότητα .Ιδιαίτερης μνείας χρήζουν οι διατάξεις των άρθρων 14 ,15 και 17,οι οποίες ρυθμίζουν αντιστοίχως ζητήματα α)διεξαγωγής της δίκης με δυνατότητα μη εμφάνισης του κατηγορουμένου και εκπροσώπησής του από 3 το πολύ συνηγόρους, β)διαδικασίας στο ακροατήριο που εκτυλίσσεται κατά τις διατάξεις του ΚΠΔ και δεν επιτρέπει την παράσταση πολιτικής αγωγής και γ)απόφασης ,η οποία εκδίδεται ως αμετάκλητη.

3.Ο ΑΡΕΙΟΣ ΠΑΓΟΣ.

Αποτελεί το Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο τόσο της πολιτικής όσο της ποινικής Δικαιοσύνης(άρθρο 1Κ.Ο.Δ.Κ.Δ.Α.).Δυο από τμήματα του ,το Ε΄ και το ΣΤ΄ ,έχουν ορισθεί ως αρμόδια για την εκδίκαση των κατά περίπτωση ποινικών υποθέσεων ,δηλαδή τόσο αυτών της τακτικής και εξαιρετικής ποινικής δικαιοδοσίας ,όσο και αυτών της ειδικής ,εκτός από το Ειδικό Δικαστήριο του άρθρου 86Σ για το οποίο δεν προβλέπεται αναιρετικός έλεγχος της απόφασής του .

Ο Άρειος Πάγος συγκροτείται από έναν Αντιπρόεδρο ως Προεδρεύοντα και 4 Α ρεοπαγίτες. Αν, όμως ,αποφαίνεται σε συμβούλιο συντίθεται από 3 μέλη, ενώ αν δικάζει η Ολομέλεια συντίθεται από 17 μέλη και προεδρεύει ο Πρόεδρος του Α.Π και εναλλάξ κατά δικάσιμο οι Αντιπρόεδροί του .

Η κύρια αποστολή του Α.Π έγκειται στον έλεγχο της νομικής ορθότητας των ποινικών αποφάσεων και συγκεκριμένα στον έλεγχο αφ' ενός μεν της ορθής ερμηνείας και εφαρμογής των ουσιαστικών ποινικών διατάξεων, αφετέρου δε της τήρησης ορισμένων ειδικών διατάξεων του δικονομικού δικαίου, όπως λ.χ. των άρθρων 139,170 και 171 ΚΠΔ. Κατά τούτο, εφ' όσον ο Α.Π δεν εξετάζει την προσβαλλόμενη με την αίτηση αναίρεσης υπόθεση στην ουσία της ,δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως τρίτος βαθμός δικαιοδοσίας. Επιπλέον και κατ' εξαίρεση ως δικαστήριο της ουσίας δικάζει:

ί.Τις εφέσεις κατά των αποφάσεων των συμβουλίων εφετών που αναφέρονται στην έκδοση αλλοδαπών εγκληματιών (άρθρο 451 παρ.1 ΚΠΔ.)

ί.ί)Τις αιτήσεις επανάληψης της διαδικασίας εναντίον αμετάκλητων αποφάσεων που εκδόθηκαν από τα λοιπά –πλην πλημμελειοδικείου –δικαστήρια(άρθρα 527 παρ.3 και 528ΠΚΔ).

ί.ί.ί)Τα αυτόφωρα πλημμελήματα πταίσματα που τελούνται στο ακροατήριό του κατά την διάρκεια της συνεδρίασης .

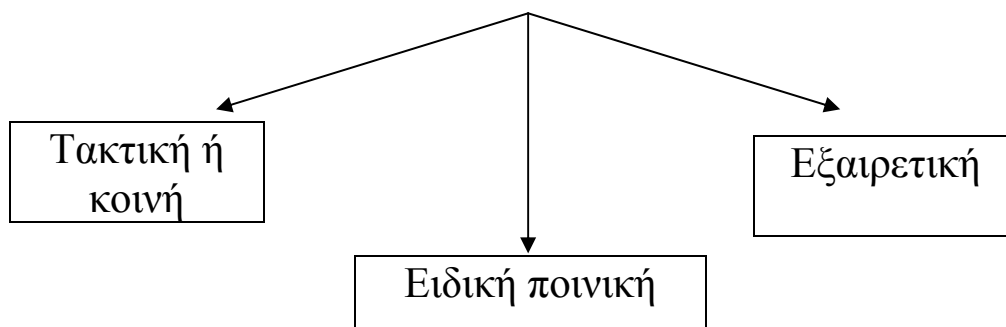
Τέλος, ρυθμίζει τα ζητήματα αρμοδιότητας των ποινικών δικαστηρίων στις οριζόμενες στον ΚΠΔ περιπτώσεις των άρθρων 123 ,125,132 και 137.

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΑΠΟΔΟΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

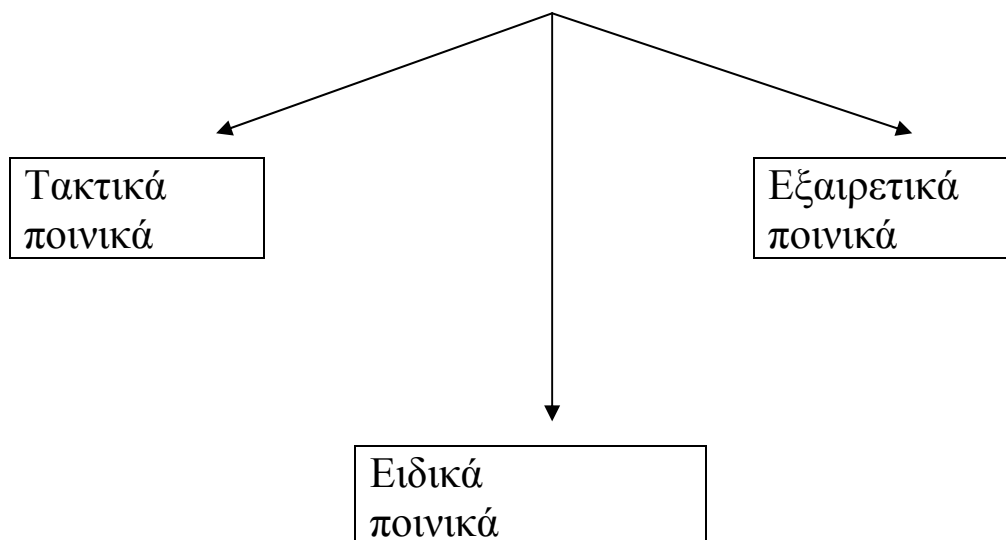
ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑ ΤΩΝ ΠΟΙΝΙΚΩΝ

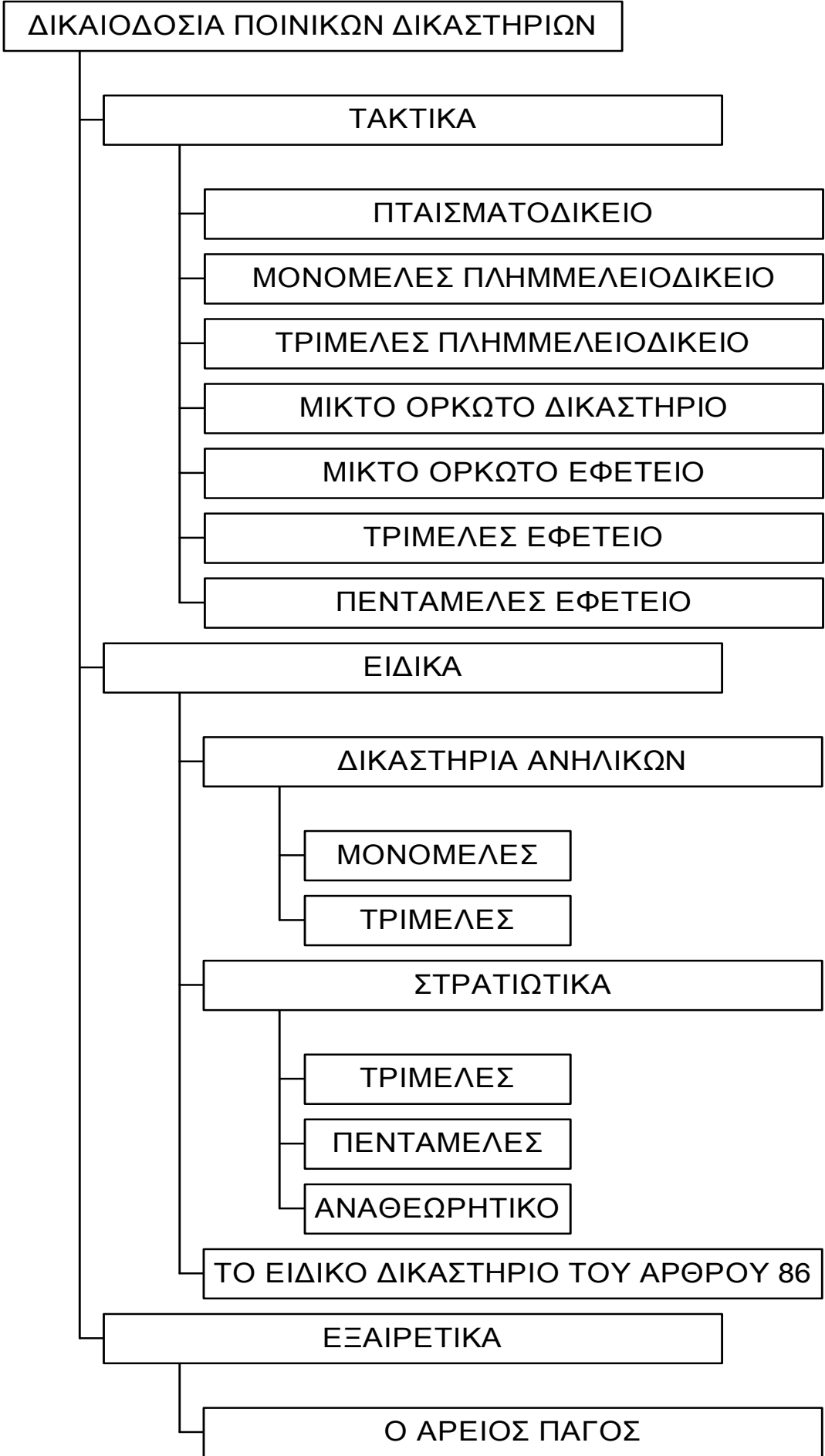
ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΠΟΙΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Στην παρούσα εργασία παρουσιάζεται και αναλύεται η οργάνωση και η δικαιοδοσία των ποινικών δικαστηρίων. Τα ποινικά δικαστήρια διακρίνονται σε τακτικά, ειδικά και εξαιρετικά. Στα τακτικά (ή κοινά), στη δικαιοδοσία των οποίων υπάγεται η εκδίκαση όλων των εγκλημάτων, εντάσσονται το πταισματοδικείο, το μονομελές και το τριμελές πλημμελειοδικείο, το μικτό ορκωτό δικαστήριο, το μικτό ορκωτό εφετείο και τέλος το τριμελές και το πενταμελές εφετείο. Στα ειδικά δικαστήρια, στα οποία εκδικάζονται τα εγκλήματα ορισμένων προσώπων ή κατηγοριών προσώπων, εντάσσονται τα δικαστήρια ανηλίκων, τα στρατιωτικά δικαστήρια και το ειδικό δικαστήριο του άρθρου 86 Σ. Τέλος, στα εξαιρετικά δικαστήρια, υπάγεται ο Άρειος Πάγος αποκλειστικά όμως σε κατάσταση πολιορκίας.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

- 1.ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ(όπως ισχύει μετά την αναθεώρηση του 2001)
- 2.ΚΩΔΙΚΑΣ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
- 3.Ανδρουλάκη Νικ. ΘΕΜΕΛΙΩΔΕΙΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΤΗΣ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΚΗΣ
- 4.Δαλακούρα Θεοχάρη ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΑΙ ΘΕΣΜΟΙ ΤΗΣ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΚΗΣ
- 5.Καρρά Αργυρίου ΠΟΙΝΙΚΟ ΔΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ
- 6.Παπαδαμάκη Αδαμ ΠΟΙΝΙΚΗ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑ-ΘΕΩΡΙΑ- ΠΡΑΞΗ-ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ
- 7.Ζησιάδη Ι. ΠΟΙΝΙΚΗ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑ 3^η ΕΚΔΟΣΗ 1977

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑ ΠΟΙΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ

α) Τακτική ή κοινή	σελ.1
β) Ειδική ποινική	σελ.1
γ) Εξαιρετική	σελ.1

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΠΟΙΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ

α) Τακτικά	σελ.2
το Πταισματοδικείο	σελ.2
το Μονομελές Πλημμελειοδικείο	σελ.3
το Τριμελές Πλημμελειοδικείο	σελ.4
το Μικτό ορκωτό Δικαστήριο	σελ.5
το Μικτό Ορκωτό Εφετείο	σελ.6
το Τριμελές Εφετείο	σελ.6
το Πενταμελές Εφετείο	σελ.8
β) Ειδικά ποινικά	σελ.9
Δικαστήρια ανηλίκων	σελ.9
Μονομελές Δικαστήριο Ανηλίκων	σελ.9
Τριμελές Δικαστήριο Ανηλίκων	σελ.10
Στρατιωτικά Δικαστήρια	σελ.11
Τριμελές Στρατοδικείο	σελ.11
Πενταμελές Στρατοδικείο	σελ.11
Αναθεωρητικό Δικαστήριο	σελ.12
Το Ειδικό δικαστήριο του άρθρου 86 Σ.	σελ.13
γ) Εξαιρετικά-Ο Άρειος Πάγος	σελ.14

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΑΠΟΔΟΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	σελ.16
ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	σελ.18
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	σελ.19

